

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. române a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 " " " " pe 1/2 de an 5 cor.
 " România și străinătate pe an 14 frc.
 " " " " " pe 1/2 an 7 "

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea
 „Foaia Diecezană“ iar banii de prenumăra-
 țune și inserțiuni la Administrațiunea Tipo-
 grafiei și Bibliotecii diecezane în Caransebeș
 Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
 până la 150 de cuvinte 7-50 cor., până la 200
 de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

Nr. 4149 Șc. ex 1914.

Note oficiale.

Prin aceasta să comunică tuturor celor în-
 teresați, că Conzistoriul diecezan în ședința sa
 de azi a aprobat pe seama școalelor noastre
 populare manualul „Curs practic pentru învățarea
 limbii maghiare“ partea I. ed. XI, de Iuliu
 Vuia.

Caransebeș din ședința conzistorială școlară
 ținută în 2 August 1914.

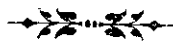
Dr. E. Miron Cristea
 episcop.

Nr 4203 Șc. ex 1914

Prin aceasta să comunică tuturor celor în-
 teresați în general, precum și învățătorimii dela
 școalele noastre populare, că Conzistorul diecezan
 în ședința sa de azi a aprobat manualul „Istoria
 naturală pentru școalele populare“ de Gheorghe
 Chelariu, profesor (Brașov 1913).

Caransebeș din ședința conzistorială școlară
 ținută în 2 August 1914.

Dr. E. Miron Cristea
 episcop.

Nr. 5219 Șc. ex. 1914.

CONCURS.

Pentru conferirea a trei stipendii de câte
 una sută (100) coroane din „*Fundațiunea de sti-
 pendii a maiorului ces. reg. Trăilă Stroescu*“ să scrie
 concurs *cu termen de recurgere de 15 zile* dela prima
 publicațiune în Foaia diecezană.

Ceice doresc să obțină aceste stipendii, au
 să subștearnă Conzistorului petițiile ajustate cu
 următoarele documente originale:

1. Estras de botez.

2. Atestat dela Oficiul parohial, că sânt în-
 rudii cu fondatorul, respective că aparțin co-
 munei Iablanța.

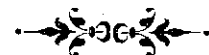
3. Atestate școlare despre progresul făcut
 în anii școlari trecuți.

Reflecții pot fi elevi ai vreunui institut de
 învățământ de orice categorie din patrie.

Conform literilor fondationale să vor lua în
 considerare în prima linie descendenții după crezii
 fondatorului, în linia a doua ceice aparțin co-
 munei Iablanța și numai în lipsa astorfel de
 concurenți cei din alte comune ale diecezei.

Caransebeș, din ședința conzistorială, ținută
 în 11 August 1914.

Dr. E. Miron Cristea
 episcop.

Epistolă către frați.

Cetiți, cetiți, cetiți!! Și „Vă jur pe Domnul ca epistola
 să fie cetită la toți frații“ (1. Tesal. 5, 27).

(Urmare și fine)

§) *Învierea lui Isus Cristos ne cheazășuește puțința de a birui
 păcatatele în toată clipa și în tot decursul vieții.*

Noi sântem uniți, asemenea mlădiței cu
 vița. nu numai cu Domnul care, prin moartea
 Sa, a răscumpărat și nimicit zăpădul cel vechi
 al păcatelor noastre strămoșești, ci sântem uniți
 și cu Domnul celce a înviat și „are preoție veci-
 nică, de aceea poate și mântui desăvârșit (sau
 deplin) pe ceice vin prin El la Dumnezeu, pu-
 rurea trăind ca să se roage pentru dânșii“ (Evrei
 7, 24. 25). Noi sântem uniți și cu Domnul,
 care are puterea să „ne păzască fără de păcat
 și nespurcați, și să ne pue înaintea slavei Sale
 fără de prihană cu bucurie“ (Iuda 24). Oricât
 de slab și neputincios aș fi eu să mă împotri-
 vesc măcar o clipă ispitelor ce mă trag la pă-
 cate, Domnul e nemărginit de tare, El trăește
 vecinic și e gata să-mi ajute totdeauna, dacă
 eu mă duc „prin El la Dumnezeu“, adecă dacă,
 în numele Lui, mă rog lui Dumnezeu cu duh
 umilit și cu inimă înfrântă și umilită.

Patru bărbați, ținându-se de o funie tare, s'au urcat unul după altul pe partea cea luncă a muntelui Cervin, care să află la granița dintre țările Piemont și Wallis. Cel de pe urmă din ei, pierzându-și cumpătul, s'a rotopolit la vale, și a tras după sine pe al doilea și pe al treilea. Așa trei oameni pluteau în aer deasupra prăpastiei morții. Spre norocul lor cărmaciul care era în frunte, simțind întâia zădărniciune a funiei, a apucat a-și înlipe sulita adânc în gheață și a se încheșta de ea cu toată puterea. Astfel cei trei plutitori deasupra prăpastiei morții și-au mântuit viața, urcându-se din nou pe funie în sus. La urcarea omenimei spre vârful munților de gheață ale vieții Adam cel dintâi ș-a pierdut cumpătul și s'a scufundat în prăpastia morții de veci. El a tras după sine pe un om, pe al doilea, pe al treilea și tot mai mulți, până ce întreaga omenime era amenințată să-și piardă viața. Dar al doilea Adam, Isus Cristos, stă nemiscat întărit, și toți cei uniți cu El prin credința cea vie sânt mântuiți, deși ei plutesc deasupra prăpastiei morții trupesti, pentru că sânt uniți cu dânsul ca mlădițele cu vița.

4. Care trebuie să ne fie grija cea mai mare în viața aceasta?

Zicem fiecare în „crezul“ nostru creștinesc: „aștept învierea morților“. Ceasul învierii morților avem să-l așteptăm cu siguranța aceea, cu care Isus ne spune, că „cerul și pământul vor trece, iar cuvintele Mele nu vor trece“ (Mat. 24, 35). După înviere va urma judecata tuturor oamenilor, atât a celor înviați cât și a celor ce atunci vor fi vii și apoi dreptii se vor duce în „viața de veci“, iar păcătoșii în „munca de veci“ (Mat. 25, 46), fiecare „după faptele sale“ din viața aceasta, bune, ori rele (Romani 2, 6). Atunci dreptii sau „cei curați cu inima“ vor fi fericiți în împărăția cerească, că ei „vor vedea pe Dumnezeu“ (Mat. 5, 8) și vor fi „asemenea Lui“ (1. Ioan 3, 2). Ei vor fi acolo împreună cu gloată multă și nenumărată „din toate neamurile și semințiile și noroadele și limbile, stând înaintea Scaunului (lui Dumnezeu) și înaintea Mielului (Cristos), îmbrăcați „în veșminte albe și (având) finici în mâinile lor“. Și ei „nu vor flămânzi mai mult, nici vor înșătoșa mai mult, nici va mai cădea peste ei soarele nici tot zădăful. Că Mielul cel din mijlocul Scaunului îi va paște pe ei și îi va povățui la izvoară de ape vii, și va șterge Domnul toată lacrima dela ochii lor“ (Apocal. 7, 9. 16--17). „Și“ acolo „moartea nu va fi mai mult, că cele dintâi au trecut“ (Apocal. 21, 4). „Și noapte nu va fi acolo, și n'au trebuință de făclie și de lumina soarelui, că Domnul Dumnezeu îi luminează, și vor împărăți în vecii vecilor“ (Apocal. 22, 5). Acolo „Dumnezeu a gătit celor ce-L iubesc pe

El cele ce ochiul n'a văzut și urechea n'a auzit și la inima omului n'au intrat“ (1. Corint. 2, 9).

Păcătoșii însă vor merge în muncile iadului, în „focul cel vecinic care este gătit diavolului și îngerilor lui“ (Mat. 25, 41). Acolo „va fi plâns și scrâșnirea dinților“ (Mat. 22, 13), acolo „viermele lor nu moare“ (Mateu 9, 43) adică ei vor fi neîncetat muștrați și chinuți de glasul cugetului lor, că au trăit aici pe pământ după voea diavolului și nu după voea lui Dumnezeu.

Deci grija cea mai mare trebuie să ne fie să trăim aici așa, ca să putem ajunge la „învierea vieții“ și nu a „osândirii“ de veci. Aceasta o dorește Isus Cristos atât de fierbinte, rugându-se: „Părinte, pe care Mi i-ai dat voesc, ca și ei să fie cu Mine unde sânt Eu, ca să vadă mărire pe care Mi-ai dat-o, pentru că M'ai iubit mai înainte de întemeierea lumii“ (Ioan 17, 24). Grija tuturor grijilor în scurtul nostru trai de aici trebuie să ne fie neîncetata pregătire, ca să ajungem odată a fi „asemenea“ lui Dumnezeu, iar nu asemenea diavolilor.

Isus Cristos voește hotărât să fim numai ai Lui și să ne aibă pe vecie în lăcașurile cerești. El ne spune rasvedit: „Credeti în Dumnezeu și credeti în Mine. În casa Tatălui meu sânt multe lăcașuri, iar de n'ar fi, v'aș fi spus. Eu merg să vă gătesc vouă loc. Și dacă merg să vă gătesc loc, iarăș voi veni și vă voi lua la Mine ca, unde sânt Eu, acolo să fiți și voi“ (Ioan 14, 1-4). Pregătindu-ne în viața de aici pentru acele lăcașuri, într'ânsele vom fi aproape „de muntele Sionului, de cetatea Dumnezeului celui viu, de Ierusalimul cereșc și de zeci de mii de îngeri și de adunarea celor întâinânduți, cari sânt scriși în ceruri, și de Judecător, Dumnezeuul tuturor, și de duhurile dreptilor celor deplini, și de Isus Mijlocitorul Așazământului celui Nou“ (Evrei 12, 22--25).

Calea cea mai scurtă, care ne duce la „cetatea Dumnezeului celui viu“, ne-o arată Isus Cristos prin răspunsul dat legiuitorului care L-a întrebat: „Învățătorule, care poruncă este mai mare în lege? Iar Isus i-a zis: Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta și tot sufletul tău și tot cugetul tău. Aceasta este porunca cea mare și cea dintâi. Iar a doua asemenea acesteia (este): Să iubești pe deaproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci să cuprindă toată legea și prorocii“ (Mat. 22, 36--41).

Despre această poruncă a iubirii sau dragostei de Dumnezeu și de aproapele, care este cea mai mare a creștinătății, n'a grăit nici unii din sfinții scriitori așa de frumos și însuflețit ca sfântul apostol Pavel în capitolul 13 din întâia sa epistolă către Corinteni. Capitolul acesta să numește cu drept cuvânt Cântarea cântărilor

dragostei, și ar fi de mare folos sufletesc, ca fiecare bun creștin să-l învețe pe dinafară sau deorostu, să gândească mereu la cuvintele lui și să se silească a-și îndrepta toate faptele vieții numai după acele cuvinte și adevăruri de aur și sfinte. Iată cu câtă însuflețire cântă marele Pavel odorul cel neprețuit al dragostei:

„De aş grăi în limbile omenești și îngerești, iar dragoste nu am, făcutu-m'am ca niște aramă sunătoare sau chimval răsunător. Și de aş avea darul prorociei și aş ști toate tainele și toată știința, și de aş avea toată credința încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sânt. Și de aş împărți toată averea mea și aş da trupul meu să-l ardă, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Dragostea îndelungrăbdă, ea să milostivește; dragostea nu pizmuește, dragostea nu să îndărătnicește, nu să trufește, nu să poartă cu necuvință, nu caută ale sale, nu întărâtă la mânie, nu gândește răul, nu să bucură de nedreptate, ci să bucură împreună cu adevărul. Ea toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le răbdă. Dragostea niciodată nu încetează, măcar proorociile de vor lipsi, măcar limbele de vor înceta, măcar știința de să va strica. Pentrucă din parte (adece numai câte puțin) cunoaștem și din parte proorocim, iar când va veni desăvârșirea (în lumina vieții de veci), atunci cea din parte să va strica. Când eram prunc, ca un prunc grăiam, ca un prunc gândeam, ca un prunc cugetam; iar dacă m'am făcut bărbat, am lăpădat cele pruncești. Că vedem acum ca prin oglindă într'un chip întunecos, iar atunci (în lumina vieții de veci) față în față. Și acum rămâne credința, nădejdea și dragostea, acestea trei; iar mai mare dintr'acestea est dragostea“.

(Urmează)

Religiunea în școala noastră elementară.

(Sfârșit)

2. Istoria bisericească.

Constat, că la acest obiect, materia e mai corăspunzător aleasă. Are în vedere aproape toate necesitățile vieții creștinului nostru ortodox. Numai la trei împrejurări nu dă atențiune.

Să știe, că în partea specială a istoriei bisericii rămâne obvin nume de confesiuni, cu cari Românii au stat în contact, iar cu unii au avut chiar lupte bisericești. Astfel sânt: calvinii, luteranii și unitarii. În timpul prezentei mai avem de a face cu o sectă, ce derivă din aceeaș sorginte cu cei amintiți, anabapțiștii, cari ne amenință biserica. Și noi ne trudim să ne înarmăm credincioșii în contra lor. Deci de cel mai mare folos este, ca elevii să cunoască aceste confesiuni dintr'o piesă, în istoria generală bisericească, sub numirea de: Reformațiune. Dar din partea generală n'ar trebui să lipsască: Lățirea creștinizmului între Judei și păgâni. Căci minunile, ce au

săvârșit Apostolii cu acea ocaziune, sânt dovezile cele mai pregnante despre originea divină a religiei creștine, un moment de cea mai mare importanță în educațiunea religioasă. Spre acest scop s'ar putea elimina piesa despre Atanasie cel Mare, căci cu biografia așa multe numai să îngreuneaza învățământul, iar aceluiaș scop servește foarte bine și mai puțină materie similară. E de ajuns din ss. părinți: Vasilie, Grigorie și Ioan.

Atâta cu privire la istoria bisericească.

3. Catehizmul.

Materia prescrisă pentru catehizmul nu suferă obiecțiune. Nu putem consimți însă cu dispozițiunea, că predarea lui are să înceapă din clasa IV-a, pentru motivele următoare:

Pedagogii moderni, toți, până la unul, susțin, că Catehizmul sa poate preda în ultimul an de școală, fiindcă atunci au elevii judecată mai matură, iar pentru înțelegere au deja bază din materia istorică. Dar, acomodându-se planului nostru, pentru Catehizmul le lipsește elevilor baza cunoștinței pentru simbolul credinței, pentrucă nu cunosc hotărârile sinoadelor ecumenice; nu au cunoștințe fundamentale despre biserică necunoscând dezvoltarea din istoria bisericească. De aceea e întrebare: de ce să torturăm noi pe micii băieți de clasa a IV-a cu materii așa abstracte, când n'au terminat nici istoria biblică? Dar tortură e și pe bietul catihet care propune. Și nu e conștient a începe din clasa a IV-a până când mai sânt 2 ani de școală. Nu e justificabil, că planul scutește clasa a VI-a dela învățătura Catehizmului, când elevii sânt mai maturi și așazăicând, învățătura pentru ei este o jucărie, asemenea și pentru catihet predarea, pentrucă nu întâmpină greutăți ca la clasa a IV-a. Dincontră planul prescrie pentru elevii mai maturi din clasa a VI numai istoria bisericească, o disciplină ușoară.

Deci dacă vom cumpăni toate motivele, vom ajunge la hotărârea, că Catehizmul e conștient să se predea în clasele V și VI, paralel cu istoria bisericească, începând în clasa V din semestrul al II-lea.

Acestea sânt observări întemeiate pe experiență referitor la greșelele planului în vigoare și la îndreptările ce ar trebui făcute la o nouă revizuire. Și e evident că, până când învățământul religiei în școala noastră elementară să va dirige după prescripțiile acestui plan, suferă de scăderi.

Există însă o cale, prin care să pot repara scăderile. Acea este acordarea unei latitudini autorilor de manuale, cari pelângă materia impusă de plan să ia și materie abandonată, dar, bine înțeles, cu îndatorirea de a aduce manualele în concordanță cu planul. Iar dintre manuale de preferit sânt acelea, cari să completează, păstrând armonia învățământului, dela început până în fine.

Această dispozițiune apoi atârână dela Veneratele Conzistoare, cari provăd manualele cu aprobare.

Nicolae Crișmaru.

Fondul de penziune și de ajutorare diecezan.

Primind dela Prea Onoratul Oficiu protopresbiteral spre studiere un exemplar din: „Statutele fondului de ajutorare și de penziuni al eparhiei dreptcredincioase a Caransebeșului în iau libertatea a face următoarele observări:

Înainte de toate cu bucurie constat, că actualul proiect de statute — față de primul — cuprinde foarte

multe din dorințele preoției exprimate în prima anchetă, și adevărat: egalitatea preoției în ce privește suma penziunii și instituirea comisiei de control din partea preoției.

Pentru ambele aceste dorințe juste realizate, preoția din adâncul inimii trebuie să mulțumească Prea bunului nostru Arhiepiscop *Dr. E. Miron Cristea*, care deja la prima anchetă a preoției, când s'a ivit o vie discuție în jurul instituirii comisiei de control, a promis că va găsi un *modus vivendi*, ca să se institue comisunea de controlă.

Cea mai principală și mai arzătoare lipsă a preoției o văd însă în proiectul de statute nu pe deplin realizată, și adevărat: *ajutorarea văduvelor și a orfanilor* nu atinge limita cerută de preoție în conferințele sale ținute în anul 1912.

Cauza, că tocmai celei mai imperative lipse a preoției nu s'a satisfăcut pe deplin, este ținută prea puțin bărbătească a delegaților preoției, cari au participat la ancheta a doua, și interesul prea mic, care l-au manifestat față de însemnătatea deosebit de mare a asigurării urmașilor preoției.

Iubiții în Cristos frați preoți delegați să nu-mi iee în nume de rău aceasta critică, căci înșiși trebuie să recunoască, că nici unul n'a pretins, ca comisunea însărcinată cu elaborarea proiectului de statute să dovedească cu cifre matematice, cu ce sume poate fondul să ajutore văduvele și orfanii.

Iar până ce comisunea amintită ori Venerabilul Conzistoriu diecezan, pe baza datelor statistice despre văduve și orfani, nu documentează cu ce anume sume poate să ajutore pe văduve și orfanii, — preoția nu poate să fie pe deplin mulțumită cu sumele din statute.

Preoția n'a pus și nu va pune mare însemnătate pe însăși penziunea sa, căci mulțumită Domnului, ori și care preot, care la vârsta de 60—62 de ani va dispune încă de puterea intelectuală și fizică necesară împlinirii chemării sale, nu va da în schimbul unei penziuni mici venitele sale mai mari.

Preoția însă cu tot dreptul poate pretinde, ca în caz de incapacitate de a satisface chemării sale în urma unei nefericiri (care de altfel foarte rar obvin) și pentru asigurarea urmașilor săi să fie recompensată cu o penziune și o ajutorare cât să poate mai aproape de recerintele timpului.

Urmează deci, ca statutele fondului să cuprindă un §, care preoților deficienți încă din tinerețe să le asigure penziunea întreagă — fără considerare la numărul anilor de membrie.

Sumele cerute de conferințele preoției pentru văduve, și adevărat: 500 de cor., care sumă să crească în raport cu anii de serviciu a soțului răposat; apoi ajutoarele orfanilor, și adevărat:

pană la ctatea de 6 ani = 80 cor.

" " " 10 " = 160 "

" " " 14 " = 240 "

" " " 18 " = 320 " ; așa

cred că nu vor fi insuportabile pentru fondul de penziune, pentru că însuș referentul comisiei de elaborare a proiectului de statute *Dr. Valeriu Branice* la prima anchetă a declarat, că la socotirea eventualelor penziuni și ajutoare, cari ar obveni în sarcina fondului, s'au luat în considerare abia jumătate din venitele de cari dispune fondul, iar cealaltă jumătate a rămas pentru creșterea fondului.

Tânta noastră însă nu trebuie să fie numai creșterea rapidă a fondului, ci îndeosebi satisfacerea necesităților zilnice ce obvin; iar la caz delipsă preoția va solvi cu bucurie taxe mai ridicate, căci își vede printr'ânsele asigurați pe urmașii săi.

În urma decisului Venerabilului Sinod eparhial din a. c. dându-i-să preoției posibilitatea, ca în conferințele sale din nou să-și exprime dorințele față de statutul de penziune, — sânt de părerea, ca și în conferințele sale preoția să ceară îndreptarea acelor §§, cari nu s'au modificat în conformitate cu dorințele juste ale preoției.

§ 12. „Fiecare comună bisericească să contribuie din venitele ei ordinare cu taxă anuală de 20 cor. de fiecare preot“.

Contribuțiile numai a comunelor bisericești după averea productivă nu aflu de dreaptă, căci nu numai preoții acestor comune beneficiază de roadele fondului.

Pelângă taxa generală să pot îndatora și comunele cu avere productivă cu o taxă, care însă să fie mai mică ca cea din statutele actuale.

§ 19. Să se adauge propoziția: Preoții, cari în urma vre-unei nefericiri în mod văzut și pipăibil au devenit de tot neapți nu numai pentru servicii compatibile cu starea lor — fără considerare la anii de serviciu să primească ca penziune suma întreagă, adevărat 1200 de cor“.

§ 24. Acest § să se omită, pentru că existând fondul de penziune fiecare preot deficient are să-și primească penziunea îndreptătită și nu mai este delipsă să fie spre greutatea capelanului. Admițând acest § fiecărui preot neputincios i-să poate impune un capelan, ca să scape fondul de sarcină. Având fondul de penziune nu mai este delipsă ca comunele bisericești, cari încă contribuie la fond — adeseori să fie silite de împrejurări, să primească de capelan pe alesul preotului.

§ 26. „Preotescele văduve să capete dela 1—10 ani de serviciu a soțului 500 de cor., iar mai departe în raport cu anii de serviciu.“

Văduva de protopop primește dela 1—10 ani 600 de cor., iar mai departe în raport cu anii de serviciu“.

§ 28. Din acest § să se șteargă propoziția: *Ajutorul anual al unui copil etc.* și: *„Suma ajutoarelor tuturor copiilor nu poate trece peste suma de penziune ce completează văduvei“.*

§ 30. Orfanii de protopopi și de preoți primesc:

a) cei până la 6 ani — 80 cor.

b) " " " 10 " : 160 "

c) " " " 14 " 240 "

d) " " " 18 " 320 "

§ 38. La acest § să se adauge — „având a face parte din aceasta corporațiune și delegații preoției, cari sânt membrii comisiei de controlă“.

În fine mi-să pare, că dreptul de proprietate a preoției față de fond n-ar fi pe deplin asigurat numai prin propoziția § 2. „Fondul acesta este proprietatea diecezei“. Cei cu cunoștințe juridice să facă bine să ne lămurească în privința acestui drept de proprietate.

Ca de încheiere rog pe iubiții frați în Cristos, ca în conferințele preoției, cari să vor ținea, să stărue cu toată seriozitatea, ca ameliorările binecimentate să se introducă ori și cum în statutul fondului de penziune.

Prea bunul nostru arhiepiscop *Dr. E. Miron Cristea*, care a dat dovadă că poartă în inima sa părintească interesele binecimentate ale preoției, văzând viul interes al preoției, și admite și aceste îndreptări juste; iar preoția va vedea în adevăratul fond de ajutorare pe ocrotitorul urmașilor săi și va lucra din toate puterile la întărirea și creșterea lui.

Iaz, 12 August 1914.

Ioan Popovici, preot.

Școala civilă de fete din Sibiu.

Apel

În timpul din urmă s'au deschis și în sânul poporului român mai multe școli superioare de fete române. Învățământul acestora s'a organizat în conformitate cu programul oficial de studii, ca să îmbie și institutele noastre cel mai nimerit prilej ficelor poporului român pentru însușirea limbilor străine, d. p. limba maghiară, germană și franceză.

Cu deosebire în școala civilă (secundară) de fete cu internat a Asociațiunii din Sibiu să poate însuși *limba germană* în deplină măsură, deoarece în acest oraș, în precumpănire *germană* încă, mediul contribuie mult în acesată privință.

Nu e de înțeles deci, pentruce să mai alege în continu publicul nostru cu fetițele sale pe la școli străine pentru învățământul *limbii germane* ș. a., când în institutele noastre sânt făcute toate dispozițiile trebuitoare, ca să se poată învăța și acele limbi. Ba, știința pedagogiei și practica vieții ne dovedește, că paralel cu învățământul *limbii materne* și pe temeiul acesteia, orice limbă străină să învață mai temeinic, mai conștient și mai luminat.

În acest senz s'a pronunțat, constatăm cu plăcere, și Congresul Uniunii Femeilor Române din 8 Iunie a. c. far glasul femeii și al mamelor române e cel mai chemat glas în chestiune, pentru care numai aderența sinceră mai poate avea loc.

Apelăm deci la bunul simț al poporului român, să grăbească a înscrie fetițele sale la institutele române de învățământ, care s'au înființat din jertfele sale marimoase și pentru trebuințele sale proprii.

Din incredințarea On. Comitet al Asociațiunii.

Sibiu, în Iulie 1914.

Direcțiunea

școlii civile de fete a
Asociațiunii.

4-6

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1914/1915 să va începe la 1-a Septembrie v. 1914. Înscrierile să fac de Direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela școala publică la înscrierea tuturorora să cere *atestat școlar* și *atestat de botez*.

Examenul supletorii și de emendare să vor ține în 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914. Ceice vor întârzia atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate cauza întârzierii. Examenul de privațiști să vor ținea în 6 Septembrie v. 1914. Aceștia au însă a să insinua în persoană la Direcțiune cu cel mult până în 1 Septembrie v. 1914.

Examenul scripturistic de corigență de maturitate să va ține în zilele de 9 și 10 Septembrie v. 1914 la 7 ore dim. Examenul oral de maturitate de emendare să va ținea în 13 Septembrie v. 1914 la orele 8 dimineata.

*Direcțiunea școlii comerciale superioare
gr. or. române din Brașov.*

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1914/1915 să va începe la 1-a Septembrie v. 1914. Înscrierile să fac de Direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914.

Pentru a să împedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a să putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotațiile pentru înscriere în clasa I. comercială să să facă în fiecare an prin cerere înscris până în 15 August st. v. la Direcțiune.

2. Lista celor prenotați să să pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care să va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu să primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament, adică 50 de elevi.

4. Cei neinsinuați până la terminul fixat în punctul prim, precum și ceice nu vor prezenta la insinuare atestatele cuvenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă dela o școală publică. La înscrierea tuturorora să cere *atestat școlar* și *atestat de botez*.

Examenul supletorii și de emendare să vor ținea în 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914. Ceice vor întârzia atât dela acest examen cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenul de privațiști să vor ținea în 6 Septembrie v. 1914. Aceștia au însă a se insinua în persoană la Direcțiune cel mult până în 1 Septembrie v. 1914.

Examenul de corigență de maturitate să va ținea în zilele de 9 și 10 Septembrie v. 1914 la 7 ore dim. Examenul oral de maturitate de emendare să va ținea în 13 Septembrie v. 1914 la 8 ore dimineata.

A) Didacțru și taxe școlare.

§ 1. Fiecare elev primit la școala comercială superioară gr. or. română plătește la înscriere o taxă de 10 K.

§ 2. Didacțul anual pentru fiecare clasă e de câte 60 K. de elev.

§ 3. Fiecare elev plătește pentru fondul de penziune al profesorilor anual câte 10 K.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului școlar să plătesc anual câte 26 K taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele înșirate mai sus duble.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe și competențe în sumă întreagă:

- a) 3 K pentru certificat școlar.
- b) 1 K pentru biblioteca profesorală și școlară.
- c) 1 K pentru anuarul școlii.
- d) 2 K pentru societatea de lectură.
- e) 9 K taxă de escurziuni și alte cheltueli școlare.
- f) 4 K pentru mijloace de învățământ și mobilier.
- g) 3.50 K taxă pentru baie.
- h) 50 bani pentru locul de patinat.

Total K 120.— și taxa de înscriere 10 K.

Dela plățirea taxelor din punct 6 nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele să plătesc la Eforia școlară și Direcțiunea are dreptul a primi și înscrie în școală numai pe acei elevi, cari duc bilet de îndreptățire la înscriere dela Eforia școlară.

8. Scutirea de taxe înșirate în paragrafii precedenți o face Eforia școlară.

B) *Taxe de examene.*

§ 11. Examenele de primire și examenele de clasă sânt libere de taxă.

§ 12. La examenele de clasă private, de câte un singur obiect, să plătește o taxă de 6 K de fiecare obiect, care revine profesorului examinător din obiectul respectiv, plus taxa de K 14.80 pentru director și certificatul școlar.

§ 13. Privatiștii plătesc pentru fiecare examen de clasă toate taxele înșirate în acești paragrafi, plus taxa de examen de K 80 și taxa de certificat de K 2.30.

§ 14. La examenele de diferență nu să plătește didactru, ci o taxă de examen de K 120 și K 2.30 pentru testimoniul de clasă.

§ 15. Absolvenții școlii au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenul de maturitate o taxă de examen de 20 K, taxă de testimoniul de maturitate 6 K și taxă pentru caiete de maturitate 4 K.

La examenele de maturitate din câte unul sau două obiecte, precum și la repetiția examenului întreg, să plătește taxa de 20 K și caietele 4 K.

§ 16. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înșirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuiesc achitate complet deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite să restituie petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la termenul fixat din orice cauză, pierde taxele plătite.

§ 18. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală, greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele de examene duble.

C) *Taxe de certificate școlare.*

§ 19. Libere de taxe sânt numai conduitele semestrale și certificatele școlii ordinarilor dela finea anului.

§ 20. Oricare alte certificate sânt supuse la taxe, și anume:

a) Certificat anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 K plus timbru 30 bani.

b) Certificat de frecvență, de moralitate etc. costă 1 K plus timbru 30 bani.

c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 K plus timbru 1 K.

d) Certificate speciale de altă natură costă 5 K plus timbru 1 K.

§ 21. Dacă certificatul cerut e mai vechi ca de pe cei trei ani din urmă, taxa să plătește îndoit.

§ 22. Toți ceilalți elevi, cari doresc să fie scutiți de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembrie v. pentru semestrul I. și până cel mai târziu în 28 Februarie v. pentru semestrul II., direct la Eforia școlară petițiuni speciale înzăstrate cu atestat de paupertate, respective în caz de avere cu extras dela cartea funduară și cu testimoniul sau conduita școlară. Petițiunile înaintate după aceste termene nu să vor lua în considerare. Acei școlari, cari n'au din studii cel puțin nota „Bine” și moralitatea „bună”, nu vor fi scutiți de didactru.

§ 23. Scutiri să pot face absolut numai dela plățirea didactrului școlar. Celelalte taxe sânt obligați să le plătească toți școlarii fără deosebire și dela plățirea acelor nu poate fi nimenea dispensat sub nici o împrejurare.

§ 24. Didactrul și taxele școlare arătate să achită la cassa Eforiei școlare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembrie v. toate taxele laterale; fără plățirea cel puțin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului să va plăti până cel mai târziu la 31 Dec. v.

3. A doua jumătate a didactrului să va plăti până cel mai târziu la 31 Martie v.

Acei școlari, cari nu vor achita didactrul până la termenele arătate, vor fi înlepărtați din institut și despre această îndepărtare va fi încunoștințat parintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanțe sau amânări de plăță nu să admit.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorăspunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școlii comerciale, fiecare e dator a și le procura la întrarea în școală, fiind obligatorii pentru toți elevii. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlii să se adreseze la Direcțiune.

3—3

Nr. 1618, 1914.

Concurs

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”, publica concurs pentru următoarele stipendii:

1. *Bursa de 700 cor.* din fundațiunea „T. Sandul” să dă tinerilor români, cari urmează la o școală superioară de industrie (cum sânt școlile de industrie din Budapesta și Cașovia).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursa să va da tinerilor cari urmează la vre-o școală superioară de agricultură (cum sânt școlile din Magyaróvár, Cașovia, Debrețin și Cluj).

2. *Un stipendiu de 300 cor.* din fundațiunea *Ioan Petran*, pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile Universității din Cluj.

Cel împărțit de acel stipendiu va fi obligat a lua parte la „masa studenților din Cluj”.

3. *Un stipendiu de 80 cor.* anual din fundațiunea „*Dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa*”, destinat pentru fete române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, care urmează la o școală de fete românească. Vor fi preferite elevele care urmează școala civilă de fete a „Asociațiunii” și cele înrudite cu familiile fundatorilor Moga și Bologa.

4. *Un stipendiu de 100 cor.* din venitul fondului „*Avram Iancu*”, care să va da unui student român dela școlile secundare.

Concurenții, cari doresc să obțină una dintre aceste burse, au să-și înainteze până la 15 Septembrie nou 1914, comitetului central al Asociațiunii (Sibiu—Nagyszeben, strada Șaguna Nr. 6) cererile însoțite cu următoarele acte:

I. *Pentru bursa de sub punct. 1:*

- a) certificat de botez,
- b) certificat de avere a lor și a părinților,
- c) certificat de moralitate,
- d) certificat de sănătate,
- e) certificat despre praxa și studiile făcute,
- f) eventual un act, prin care să dovedească înrudirea cu fundatorul.

Dintre concurenți, cei înrudiți cu fondatorul vor fi preferați, dacă vor fi egali cu ceilalți în ce privește purtarea morala și calificațiunea școlară.

Bursierii vor avea să se oblige în scris că, după terminarea studiilor, se vor stabili în Ungaria pe teritoriul locuit de Români, iar neîmplinind această condiție, vor avea să inapoieze „Asociațiunii“ în curs de 15 ani, după terminarea studiilor, suma ce-au primit-o ca bursa din fundațiunea *Teodor Sandul*. Această obligațiune va fi semnată și de părinții sau tutorii bursierilor.

II. Pentru bursele de sub 2, 3 și 4:

- a) certificat de botez,
- b) certificat de studii,
- c) certificat de paupertate, și
- d) fetițele, care vor reflecta la stipendiul din fundațiunea Dr Ioan Moga, vor prezenta și eventuale documente de înrudire.

Bursele votate să vor mandata din partea Asociațiunii numai după ce bursierii vor dovedi că sânt primiți la una din școlile indicate.

Cererile intrate după termenul de 15 Septembrie n. 1914, nu vor fi luate în considerare.

Din ședința comitetului central, ținută la 22 August 1914.

Andrei Bârseanu m. p.   *Romul Simu m. p.*
prezident.   2—2   secretar substit.

Știri

Personal. Prea S. Sa Episcopul diecezan *Dr. E. Miron Cristea* s'a reîntors la reședința sa Marți în 24 l. c.

Alcoolul la soldați. Ministrul nostru de interne a oprit, ca soldaților să li să dea beuturi alcoolice în garile prin cari trec la locul de destinațiune și recomandă a li să da apă proaspătă ori beuturi răcoritoare nealcoolice. Este o dispoziție foarte nimerită și e de dorit să nu fie călcată, căci ar fi spre paguba sârmanilor noștri ostași, cari nu și-ar putea împlini datoria față de patrie cum ar dori-o ei, dar și noi.

O pușcătură năpraznică. Un oșter german, rănit și internat în spitalul din München, a spus că într'o groapă, unde se ascundesc, s'au aflat 72 soldații francezi omorâți de un șrapnel al artileriei germane.

Alegerea Papei s'a terminat Joi în 21 l. c. după ce Miercuri să mai făcuse o votare. Ales a fost cardinalul Della Chiesa cu 40 voturi din 60 (atâția cardinali au fost în conclave din 65) și a luat numele *Benedict XV*.

Necrolog. *Iosif Ruja*, major ces. și reg. în retr. a răposat Joi în 21 l. c., iar înmormântarea a avut loc Sâmbătă în 23 l. c. st. v. Odihnească în pace.

Petersburg-ul — în urma unui decret al țarului Rușilor — de acum înainte să cheamă *Petrograd*.

Înscrierile la institutul teologic și pedagogic din loc au loc la 1—3 Septembrie a. c. v.

Petițiunile de primire în institutul teologic să adresează Venerabilului Conzistoriu diecezan (extras de bo-

tez, testimoniile școlare, declarațiunea părinților, atestat medical), iar cele de primire în institutul pedagogic să trimit Direcțiunii acestui institut (extras de botez, testimoniile școlare — 4 cl. gimn., reale ori civile, declarațiunea părinților, atestat medical). În institutul pedagogic să primesc tineri cari au împlinit 14 ani ai vârstei, dar n'au trecut de 18 ani. În caz contrar Venerabilul Conzistor diecezan hotărăște asupra primirii cuiva în institutul pedagogic.

Înainte de înscriere să plătesc taxe:

- a) la internatul teologic 100 coroane;
  - b) la internatul pedagogic 40 coroane;
- iar taxele la înscriere sânt:
- a) ceice vin întâi dată la institutul teologic plătesc 32 coroane, ceilalți 28 coroane.
  - b) la institutul pedagogic 24 coroane.

Cererile pentru scutire de didactru (la inst. teol. 20 coroane, la cel pedagogic 16 coroane) să înaintează Venerabilului Conzistoriu diecezan și sânt ajustate cu: atestat de paupertate și testimoniile școlare. De celalalte taxe (12—8 coroane) nu e scutit nime.

Fiecare elev trebuie să-și cumpere cărțile delipsă și să se provadă cu cele trebuincioase în internat.

Conspectul despre manuale și revizite să află la Librăria diecezană. 2—3 *Direcțiunea inst. diec.*

Oficiul poștal din loc ne reacearcă să înștițăm On. public, că în scopul de a ajunge epistole etc. cât mai îngrabă la destinațiune, fiind adresate cuiva din Budapesta, apoi să să amintească precis: afară de numele persoanei și locul încă: cercul în care se află primitorul, Nr casei, etajul și Nr odaii — altfel cele trimise pot fi înmânate cu întâzieri, din ce să pot naște pagube și neplăceri.

Oficiul poștal reg. ung. din loc ne reacearcă să publicăm:

Epistolele ce să trimit în orice plic din întrebuințare persoanelor civile ori militare pe câmpul de război să expediează *franco* și deci nu e nevoie a indica pe plic nici un fel de clauzulă de franco etc.

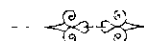
Reuniunea „Crucea roșie“ din patrie va înfița un serviciu cu scopul, de a informa publicul despre cei bolnavi ori vulnerați în război, locul patrecerii respective al morții lor — toate să fac gratuit.

La timpul său Poșta reg. ung. va emite cărți postale à 5 fileri (să pot cumpăra la oficiul poștal și în trafice). Pe o parte va fi adresa susnumitului serviciu de informațiune (A magy. Vöröskereszt Tudositó Irodája), iar răspunsul acestui serviciu e gratuit.

Informațiuni precise să dau, dacă să spun apriat: numele de botez și familie al soldatului, corpul de armată, regimentul, rangul etc.

Informațiuni telegrafice să dau în cazul când, pe lângă indicarea celor de mai nainte, să cere un răspuns de 18 cuvinte plătindu-să taxa de 1'10 coroane.

Serviciul de informațiuni va publica liste despre cazurile de moarte.

Bibliografie

Cosinzeana Nr. 35: Minele submarine. Moartea papei Piu X. Rânduri mărunte. Despărțire. Plin de griji. (poezie). Verii un glas (poezie). Moara părăsită. Aviațiune militară.

Concure.

Pe baza ordinului Ven. Conzistoriu Diecezan ddo 7 Iulie 1914 Nr. 4249 Șc. ex 1914 pentru întregirea în mod definitiv a *postului al II-lea de învățător* de nou sistemizat la școala confesională gr. or. română din **Bichigi**, protopresbiteratul Făgetului, comitetul parohial publică concurs în Foaia diecezană cu termenul prescris de recurgere cu următoarele

Emolumente:

1. Salar 100 cor. dela comuna bisericească.
2. Întregirea de salar fundamental și eventuale gradațiuni să asigure din ajutorul de stat cerut și obținut dela înaltul ministeriu de culte cu ddo de 22 Iunie Nr. 202745/914.

3. Pentru scripturistica 6 cor.

4. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.

5. Dela înmormântări unde va fi poștuit 1 cor., cu liturgie 2 cor.

6. Ne fiind lăcuință în natură, comuna bisericească va solvi relutul anual de 200 cor. până la zidirea cortelului în natură.

7. Grădină de legume la școala bătrână 400[] st.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afara de biserică, a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și eventual a compune socoțile cultului și ale bisericii.

Doritorii de a ocupa acest pot au a-și subșterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiterat gr. or. român din Făget.

Pentru toate celelalte dispozițiuni școlare își rezervă dreptul comitetul parohial.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică și a-și arăta desteritatea în cântare și tipic — dar nu în ziua de alegere.

Preferiți vor fi special cei apți și provăzuți cu document de a instrua și conduce corul bisericesc atât cu cei adulți cât și cu școlarii.

Bichigi în 3,16 August 1914.

Trăian Borduz

paroh, not. com. adhoc.

Alexandru Iclozan

preș. com. par. adhoc.

În conșlegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter.

Pentru întregirea definitivă a posturilor de *învățători* la școlile confesionale gr. or. române din **Crivina, Petroasa, Pogănești și Tomești**, protopresbiteratul Făgetului, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană”.

Emolumentele sânt:

I. Crivina.

1. Salar în bani gata 360 cor.

2. Pentru conferință și adunarea generală 10 cor.

3. Pentru scripturistica 6 cor.

4. Pentru lemne 30 cor., pe seama școalei 15 cor., iar pe seama învățătorului 15 cor.

5. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină.

II. Petroasa.

1. Salar în bani gata 440 cor.

2. Pentru conferință și adunarea generală 12 cor.

3. Pentru scripturistica 12 cor.

4. Pentru lemne pe seama școalei 17 cor., iar pe seama învățătorului 17 cor. aduse în curtea școalei.

5. Locuință în edificiul școalei cu grădină.

III. Pogănești.

1. Salar în bani gata 400 cor.

2. Din naturale 7½ M. m. grâu și 7½ M. m. cucuruz 140 cor.

3. Pentru lemne 30 cor.

4. Folosința unui juger pământ în preț de 20 cor.

5. Folosința unei grădini cu pomi 20 cor.

6. Dela fiecare înmormântare 1 cor. 30 fil.

7. Pentru conferință 12 cor.

8. Pentru scripturistica.

9. Pentru curatorul școalei 12 cor.

10. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină.

IV. Tomești.

1. Salar în bani gata 540 cor.

2. 10 m. lemne pe seama învățătorului aduse 60 cor.

3. Scripturistica 12 cor.

4. Pentru conferință 25 cor.

5. Pentru adunarea generală 20 cor.

6. Dela înmormântări 1 cor. 20 fil., cu liturgie 2 cor.

7. Locuință liberă cu ¼ juger grădină, după care alesul are a plăti darile recerute.

8. Pentru încălzirea salei de învățământ să va îngrijii comuna bisericească.

Întregirea de salar fundamental și eventual gradațiuni să asigure din partea statului.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afara de s. biserică, a instrua elevii și elevele de școală în toate cântările bisericești, a conduce corul s. biserici, a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socoțile cultului și ale bisericii.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiterat gr. or. român al tractului Făget.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică a respectivei comune spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua alegerii.

Făget în 17 Iulie 1914-

Comitetele parohiale.

În conșlegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter.